

met het dreigement van vernietiging door de Kroon ⁴⁰). Daarvoor zwichtte de raad, maar een door 'N.R.C.' en 'Zondagsblad' gesteunde 'Amicitia'-samenzwering deed wethouder De Bruyn zijn zetel verliezen.

Het incident bewijst, dat het Rotterdams liberalisme bij de evolutie van het nationale was ten achter gebleven. Dat dit zeker ook geldt van 'de pers van Nijgh', mag ons indachtig doen zijn, dat de *jonge* Herman Heyermans dertig jaar later – denkelijk onbewust van de zonden zijns nog altijd levenden vaders – zijn geboortestad zou typeren als een 'liberaal-conservatief stedeke van puur klootjesvolk' ⁴¹). Deze taal klinkt als een nagalm van het scheldproza van Oldenkott, die 'het afdalen in de beerputten van de pers van Nijgh' weerzinwekkend noemde ⁴²), maar toch niets liever deed. In hun algemene strekking vinden deze afbrekende vonnissen steun in de opmerkingen, die een anonus van 1876 ⁴³) maakte over de Rotterdammers en hun pers en ook bij een zo bezonnen litterator als Carel van Nievelt, die getuigde, dat de Rotterdamse welgestelden hun 'rusteloos gevulde buidels' gesloten plachten te houden voor 'schoonheid, sieraad en goeden smaak' ⁴⁴). Zij deden het ook en vooral voor de sociale belangen.

5

De Vletters actie voor baden en zwemmen was het begin van de troebelen. In het voorjaar van 1868 begon hij in het 'Rotterdamsch Weekblad' zijn campagne voor het scheppen van openbare bad- en zwemgelegenheid, daarbij terecht betogend, dat het badhuis in de Baan, dat van elke bezoeker een stuiver eiste, voor de mindere man onbetaalbaar was; dit lag trouwens wel in de bedoeling. Het was dan ook niet ongewoon, dat mannen en vooral jongens gingen zwemmen in de 'vesten'. Is de Nieuwe Maas de basis van de oude stadsdriehoek, dan vormden Schiedamsevest en Coolvest samen de ene opstaande zijde en de Goudsevest (van de Delftse tot de Oostpoort) de andere. Zolang de wallen nog genoegzaam in wezen waren en aan de buitenkaden van de 'vesten' – *die* werden 'singels' genoemd – de ene blekerij naast de andere lag, was er voor de politie blijkbaar geen aanleiding ertegen op te treden. De kaart van Temminck van 1839 ⁴⁵) geeft van deze situatie een duidelijk beeld. Aan de Schiedamsesingel vormden 'De drie groene notebomen', 'De groene meiboom', 'De gekroonde valk',